

شرکت تضامنی
برادران شاخرخ برای اتومبیل های باری ام. آ.ن، ساخت آلمان، سفارش می پذیرد. آدرس: چهار راه میخترالدوله کوچه رفاهی. آدرس تلگرافی: شاخرخان. تلفن ۶۷۷۷

هلوسیا
نمونه دقت، ظرافت و استحکام ساعت سازی سوئیس می باشد. منتظر باشید به همین زودی در اختیار شما در تمام ساعت فروشی های معتبر تهران و شهرستانها

عبدالاحسین نوشین؛ بنیانگذار تئاتر نوین ایران

تأسیس تئاتر فردوسی

ناصر حبیبیان/ حزب توده ایران پس از تأسیس، به آفرینش و گسترش نیروهای فکری - فرهنگی و هنری تازه ای دست زد و در قدم اول فضا را برای فعالیت این نیروها باز کرد. عبدالاحسین نوشین از اعضای کادر رهبری این حزب بود که به فعالیت در تئاتر هم اشتغال داشت. مهم ترین دوره فعالیت او در دهه سی و به ترتیب در سه تئاتر فرهنگ، فردوسی و سعدی گذشت. مکان تئاتر فرهنگ در لاله زار قرار دارد که بعدها به اسم تئاتر پارس تغییر یافت و تا ۱۱ سال پیش هم فعال بود.

محل تئاتر فردوسی در خیابان لاله زار کوچه بارید قرار داشت که امروز به کارگاه آلومینیوم تبدیل شده است. تئاتر سعدی هم در خیابان جمهوری روبروی باغ سیسالار بود که امروز اثری از آن برج نمانده است. عبدالاحسین نوشین تنها پنج سال توانست در این سه تئاتر فعالیت کند و از این میان، دوره فعالیتش در تئاتر فردوسی بسیار حائز اهمیت است. نوشین در سال ۱۳۲۶ تئاتر فردوسی را دایر کرد و کلاسی برای آموزش تئاتر تشکیل داد. در این تئاتر او مجال یافت تا دیدگاه های نوآورانه خود را در فضای محدود و کم بنیه آن روز تئاتر ایران، عملی کند. از خصوصیات بارز این تئاتر، نظم و دقت و احترام به هنرپیشه و جلب رضایت او و عوامل نمایش بود. تئاتر فردوسی مجهز به صحنه گردان افتتاح شد. برای نمایش ها، دکورهای هنرمندانه و بزرگی ساخته شد و انتخاب لباس بازیگران برای نقش ها مورد توجه قرار گرفت و هنر چهره پردازی به توسط نصرت کریمی تحولی تازه پیدا کرد. روند اجرای یک نمایشنامه، اصولی منظم یافت. ساعت دقیق باز شدن در سالن و شروع نمایش و رعایت اکید آن مورد توجه قرار گرفت و تأمین رفاه و رضایت تماشاچی، التزام به رعایت سکوت کامل هنگام اجرای تئاتر و حذف سلفور، از دیگر اقداماتی بود که برای

پروورش فرهنگ اجرا و تماشای تئاتر، انجام گرفت. تئاتر فردوسی با نمایش «مستنق» نوشته پرستلی ترجمه بزرگ علوی به کارگردانی نوشین در آبانماه ۱۳۲۶ افتتاح شد و بعد از آن نمایش «ولین» نوشته بن جانسون در دی ماه همان سال به صحنه رفت. او یکبار دیگر هم ولین را برای افتتاحیه تئاتر فرهنگ در فروردین سال ۱۳۲۳ به صحنه برده بود. نوشین، تئاتر فرهنگ را با تعدادی از شاگردانش تأسیس کرد اما بواسطه اختلافاتی که پیش آمد خیلی زود مجبور به ترک آن شد و به همین دلیل بود که بنای تئاتر فردوسی را گذاشت. یکی از وقایع جالب در تئاتر فردوسی توصیه نوشین به ازدواج بازیگران با یکدیگر بود تا برای دوری از حواشی، راحت تر بتوانند به فعالیت بپردازند. به این ترتیب عزت اله انتظامی با فلور انتظامی، محمدعلی عصمی با ایران، خاشع با توران مهرزاد، فریدون دیهیم با مهین دیهیم و مصطفی با مهین اسکویی ازدواج کردند و محیط تئاتر فردوسی فامیلی شد. در تئاتر فردوسی اجراها یکی پس از دیگری به صحنه رفت. «زوماری» یا «سرگذشت» اثر کلمنسان بارکلی در بهمن ۱۳۲۶، «تویاز» یا «مردم» در اسفند همان سال، «ماجرای خانواده لبنان» اثر ادگار والاس در فروردین ۱۳۲۷، «سه دزد» در اردیبهشت ماه، «پرنده آبی» اثر موريس مترلینگ در آذر و «چراغ گاز» اثر پاتریک هامیلتون به کارگردانی نوشین در بهمن ماه سال ۱۳۲۷ به صحنه رفت و این آخرین اجزایی بود که نوشین کارگردانی کرد. او در هنگام اجرای این نمایش دستگیر شد و زندان افتاد. بهانه دستگیریش اتهام ناروای توپنه در تورو محمدرضاشاه پهلوی در دانشکده ادبیات دانشگاه تهران بود که بهمن ماه ۱۳۲۷ رُخ داد. از این زمان موج دستگیری و شکنجه و فرار هنرمندان و نویسندگان و روشنفکران زیادی

شلیک به مرد امروز

تورویک روزنامه نگار

فرزانه قبادی/ بیست و دوم بهمن ۱۳۲۶. در تاریکی شب صدای شلیک گلوله سکوت خیابان اکباتان را می شکند. تیرهایی به دیوار وزارت فرهنگ (عمارت مسعودیه) اصابت می کند. تیری هم به سر مردی که دقایقی پیش از چاپخانه مظاهری بیرون آمده بود. فردی آن روز روزنامه ها نوشتند: «محمد مسعود کشته شد». دو روز بعد «مرد امروز» به تشریح ماجرای ترور مدیر مسئول خود پرداخت و با اعلام توقف انتشار این روزنامه نوشت: «محمد مسعود با ریختن خون خود به جوانان ایرانی درس شجاعت و میهن پرستی داد. مسعود می گفت آخرا لامر کشته خواهم شد ولی دست از مبارزه بر نخواهم داشت». ترور مدیر مسئول مرد امروز بازتاب گسترده ای در جامعه و رسانه های بین المللی داشت. با وجود این پرونده مربوط به آن تا سال ها داد گستری تهران مفتوح ماند.

قانون مجازات عمومی محکوم به اعدام است. آن روز روزنامه از سطح شهر جمع آوری و محمد مسعود در محلی نامعلوم مخفی شد. اما مقاله اثر خود را گذاشته بود. قوام آن روزها در پی تدوین موقتنامه اعطای امتیاز نفت شمال ایران به روس ها بود. بعد از انتشار این مقاله، روزی که قصد داشت قرارداد نفت با روس ها را برای تصویب به مجلس تقدیم کند، ترس خورده و مستأصل، با اسکورت و بادیگارد راهی مجلس شد. همراهی بادیگارد ها پیش از آن برای هیچ یک از نخست وزیران سابقه نداشت. اما بازتاب عجیب تر این مقاله از تمایل فردی امریکایی برای انجام این ترور بود، آن هم به شرایطی، از جمله اینکه مبلغ تعیین شده در امریکا به او پرداخته شود.

بریده جریده

تهیه و تنظیم: حسن مجیدی

امتیاز نفت شمال لغو شد

فروردین در جلسه پنجاهمین سی مه رسال ۱۳۲۶ مجلس از ۱۰۴ نماینده حاضر با اکثریت ۱۰۲ رأی تصویب شد: ماده واحده

متن تقدیمی نمایندگان در موضوع نفت که با قید دو فوریت در جلسه پنجاهمین سی مه رسال ۱۳۲۶ مجلس از ۱۰۴ نماینده حاضر با اکثریت ۱۰۲ رأی تصویب شد: ماده واحده
الف - نظر به اینکه آقای نخست وزیر با حسن نیت و در نتیجه استنباط از مفاد ماده دوم قانون یازدهم آذر ماه ۱۳۲۳ اقدام به مذاکره و تنظیم موقتنامه مورخ پانزدهم فروردین ماه ۱۳۲۵ در باب ایجاد شرکت مختلط نفت ایران و شوروی نموده اند و نظر به اینکه مجلس شورای ملی ایران استنباط مزبور را منطبق با مصلحت و مفهوم واقعی قانون سابق الکر تشخیص نمی دهد، مذاکرات و موقتنامه فوق را بلااثر و کانالم بکن می داند.
ب - دولت باید موجب تفحص فنی و علمی را به منظور اکتشاف معادن نفت فراهم آورد و در طرف مدت پنج سال نقشه های کامل فنی و عملی مناطق نفت خیز کشور را ترسیم و تهیه نماید تا مجلس شورای ملی به استحضار و اطلاع کامل از وجود نفت به مقدار کافی بتواند ترتیب بهره برداری بازیگانی از این ثروت ملی را به وسیله تصویب قوانین لازم تعیین کند.
ج - واگذاری هر گونه امتیاز استخراج نفت کشور و مشتقات آن به خارجی ها و ایجاد هر نوع شرکت برای این منظور که خارجی ها در آن به وجهی از وجوه سهمی باشند، مطلقاً ممنوع است.
د - در صورتی که بعد از تفحصات فنی مذکور در

بند (ب) وجود نفت به مقدار قابل استفاده بازیگانی در نواحی شمال ایران مسلم گردد، دولت مجازاست در باب فروش محصولات آن به اتحاد جماهیر شوروی یا آن دولت وارد مذاکره شود و نتیجه را به اطلاع مجلس شورای ملی برساند.
ه - دولت مکلف است در کلیه مواردی که حقوق ملت ایران نسبت به منابع ثروت کشور اعم از منابع زیرزمینی و غیر آن مورد تضییع واقع شده است به خصوص راجع به نفت جنوب به منظور استیفای حقوق ملی مذاکرات و اقدامات لازمه را به عمل آورد و مجلس شورای ملی را از نتیجه آن مطلع سازد.
ماده سوم ابلاغیه مورخ پانزده فروردین نیز کانالم بکن می شود.
روزنامه اطلاعات - پنجشنبه ۳۰ مهر ۱۳۲۶

فروش تکیه دولت

روزنامه کوشش - سه شنبه ۲۶ آبان ۱۳۲۶

افسران امریکایی در ارتش ایران استخدام شدند

روزنامه ترقی - پنجشنبه ۳ دی ۱۳۲۶

به موجب تصویبنامه هیأت وزیران، تکیه دولت به مساحت ۵۵۸۵ متر به بانک ملی ایران به مبلغ شش میلیون و سیصد و نود و دویزاد و پانصد و دو ریال فروخته شده و مقرر گردیده است قیمت فروش آن تحت نظارت وزارت دارایی و اداره بیوتات سلطنتی به مصرف تعمیر و مرمت کاخ های سلطنتی در تهران و مازندران برسد. بانک ملی هم در نظر دارد محل مزبور را برای بورس ساختمان درست کند.

رادیو لندن - دولت امریکا جزئیات قراردادی با دولت ایران برای استخدام افسران امریکایی در ارتش این کشور را طی نامه ای به دبیرخانه سازمان ملل متحد اطلاع داده است. به موجب این قرار یک عده از افسران نظامی امریکایی به عنوان مستشار به ارتش ایران کمک خواهند نمود تا افراد ارتش ایران از لحاظ تعلیمات نظامی تکمیل شوند و نیز به موجب یک ماده دیگری از این استخدام نامه کمیسیون نظامی خارجی دولت دیگر حق مداخله در امور ارتش ایران را نخواهد داشت. مدت استخدام افسران امریکایی از ششم اکتبر ۱۹۴۷ الی سیستم مارس ۱۹۴۹ می باشد. دولت ایران حق دارد که مدت استخدام افسران امریکایی را تمدید نماید. هر یک از دولتین ایران و امریکا حق دارند در هر موقع خواسته باشند این قرارداد را فسخ نمایند. افسران نظامی امریکادا امور فرماندهی ارتش ایران را امور دیگر ارتش که مربوط به عملیات جنگی باشد حق مداخله ندارند.

حزب توده ایران تجزیه شد

در نتیجه اختلافاتی که چندی قبل به این طرف در حزب توده ایران وجود داشته است کسانی که به هیأت اجرایی کمیته اعراض داشته و تقاضای تجدید انتخابات کمیته مرکزی را داشتند دو روز قبل حزب توده را ترک نموده و بنام جمعیت سوسیالیست توده ایران اعلامیه ای صادر و طی آن نوشته اند: «اکثریت کمیته ایالتی حزب توده ایران در تهران وعده های از مسئولان حزبی به طور دسته جمعی از حزب منشعب شده فعالیت های سابق خود را بنام جمعیت سوسیالیست توده ایران انجام خواهند داد. این اعلامیه را خلیل ملکی، انور شاهای، مهندس اسماعیل زنجانی، مهندس زاوش، دکتر رحیم عابدی، فریدون تولی، محمدعلی جواهری، مهندس ناصحی، محمد سالک، محمد علی ریاحی، محمد امین محمدی، مهندس حسین ملک و جلال آل احمد امضا کرده اند.

روزنامه کوشش - سه شنبه ۱۵ دی ۱۳۲۶

روزنامه ترقی - پنجشنبه ۳ دی ۱۳۲۶

روز شمار

گردآوری: محمد گرشاسبی

<p>۱۳۲۶ ۱۹۴۷</p> <p>۱۲ مهر مجلس شورای ملی با اکثریت ۹۳ رأی از مجموع ۱۲۰ رأی نمایندگان به کابینه قوام رأی اعتماد داد.</p>	<p>۲۲ مهر طبق مصوبه دولت، «استان تهران» مشتمل بر ۱۲ شهرستان و ۴۶ بخش تشکیل شد.</p>	<p>۱۳ آبان «سادیچکف» سفیر شوروی در تهران طی نامه شدیداللحنی خطاب به نخست وزیر ایران، اقدام مجلس ایران در رد قرارداد تشکیل شرکت مختلط نفت ایران و شوروی در جلسه ۲۹ مهر ۱۳۲۶ را «نقض عهد و خصمانه» خواند و مسئولیت عواقب آن را برعهده دولت ایران گذاشت.</p>	<p>۲۹ آذر مردم معترض با تجمع در مقابل ساختمان مجلس شورای ملی خواستار محاکمه احمد قوام شدند. قوام که ۱۰ روز پیش به دلیل عدم رأی اعتماد مجلس به کابینه اش سقوط کرد منهم به از بین بردن آزادی های فردی و آزادی مطبوعات در دوران صدارتش شد.</p>	<p>۱۸ آذر با رأی عدم اعتماد مجلس شورای ملی به دولت قوام، کابینه سقوط کرد.</p>	<p>۱۲ آذر در پی بالا گرفتن اختلافات دولت احمد قوام با نمایندگان مجلس پانزدهم، ۱۲ نفر از اعضای کابینه وی استعفا کردند و زمینه سقوط دولت او را فراهم ساختند.</p>	<p>۲۲ آذر شاه در پی سقوط قوام، رضا حکمت (سردار فاخر) را به نخست وزیری منصوب کرد.</p>	<p>۱۵ مهر به نوشته مطبوعات ایران، پیمان نظامی متفقهد میان وزیر جنگ با سفیر امریکا در تهران، به معنای مسخ هویت ارتش و مسلط کردن مستشاران نظامی امریکایی نیروهای مسلح ایران است.</p>
<p>۱۰ بهمن سفارت شوروی در تهران اعلام کرد قرارداد های نظامی میان ایران و امریکا، کشور ایران را به پایگاه سوق الجیشی دولت امریکا تبدیل کرده و خطر را به پشت مرزهای جنوب شوروی کشانده است.</p>	<p>۲۰ دی دولت که از فعالیت سیاسی و مذهبی آیت الله کاشانی بیعتناک بود با توسل به زور و قوای نظامی از سخنرانی ایشان در اجتماع مسجد شاه جلوگیری کرد.</p>	<p>۳ دی استاد حبیب الله ذوالفقون، منیج، ریاضیدان، تاریخدان و شاعر که در حکمت الهی، فقه، ادب و تفسیر قرآن، استاد بود در ۸۷ سالگی دارفانی را وداع گفت و در جوار امامزاده عبدالله در شهر ری به خاک سپرده شد.</p>	<p>۲۷ بهمن لایحه خرید ۱۰ میلیون دلار اسلحه از دولت امریکا به تصویب نمایندگان مجلس شورای ملی رسید.</p>				